

oponentní posudek diplomové práce

PODZEMNÍ TOVÁRNA RICHARD

autorka práce: Bc. Anna Příbylová
vedoucí práce: prof. Ing. arch. Hana Seho
Fakulta architektury ČVUT

oponent: Ing. arch. Vojtěch Šedý

Anna se zabývá ve svém diplomové práci návrhem pietního místa v krajině u bývalé podzemní továrny Richard u Litoměřic. Nacisté v její blízkosti zřídili pracovní tábor, kterým prošlo 18 tisíc vězňů, z nichž jich zde 4,5 tisíce zemřelo. V současnosti jakákoliv připomínka událostí a pieta vůči obětem zvěrstev, které se zde odehrály, chybí.

Navržená podoba památníku nabízí různé podoby piety, zprostředkování informací a srovnání se s nimi. Zpřístupnění podzemní továrny v současné surové podobě, včetně shromážděných artefaktů v podzemí, emotivní dojem ze surové filtrační stanice, nabytí faktů v nově zřízeném muzeu, bádání v ruinách vily Pfaffenhof a nebo procházka krajinou nad Richardem po naučné stezce - tuto vrstevnatost vnímám jako velmi důležitou. Samotná cesta návštěvníka památníkem a umístění budovy muzea a parkoviště v kontextu stávajících objektů je však dle mého názoru v práci nevysvětlená. Nová budova muzea s informacemi je umístěna na cestě až za filtrační stanici. Jak je zamýšlen pohyb nepoučeného návštěvníka areálem? Proč bylo pro nové muzeum vybráno právě toto místo?

Nová budova muzea působí jako kámen vyčnívající ze svahu – byť z práce není patrné, jakou má fasádu a střechu – tedy jak bude reálně působit. Jedná se o dům bez oken (dle půdorysu), dvoukřídlé dveře vedou pouze do vstupní haly a do kavárny. Světlíky vedou do kanceláří v patře a jednoho místa expozice. Co speciálního by se odehrálo v této části expozice pod světlíkem? Takto výrazně formální objekt a jeho členění dle mého názoru musí vycházet z konkrétní představy o expozici, jejím libretu – nebo přinášet nějakou myšlenku, příběh. Vizualizace interiéru s výstavními panely nepředstavuje nikterak působivou ani příliš moderní formu předávání informací. V čem přinese návštěva zobrazené expozice návštěvníkovi něco víc, než tabule venkovní naučné stezky nebo článek na internetu? Dále jsou zde i dispoziční omyly, například chybějící dveře mezi návštěvníckým provozem a kanceláří v patře, učebna pro edukační programy je bez oken, kavárna bez naznačení kavárenského pultu. Pokud toto byl záměr, měl být důkladně vysvětlen a obhájen.

Za nejsilnější část návrhu považuji objekt filtrační stanice. V tomto případě schématicčnost prezentaci svědčí. Jedná se o místo spojené s emocemi – surovost, hrubý beton, kapající voda. Napadá mě však praktická poznámka – v návrhu nejsou zobrazeny dveře, což vzhledem k umístění expozice v objektu nepovažuji za vhodné. Nebo jen nejsou zakresleny?

Třetí řešený objekt v památníku – Vila Pfaffenhof – je v návrhu zamýšlena jako místo pro badatele. Ty, kteří touží se dozvědět víc a v klidu studovat, nebo vstřebávat nabyté informace. Je však otázkou, jestli posezení v zakonzervované ruině nebude právě tím zážitkem, který v představeném návrhu přitáhne návštěvníky více, než samotné muzeum. Vila je zastřešena, z práce mi však není jasné rozhraní mezi exteriérem a interiérem – pokud tam tedy je. Má část vily s badatelnou okna, nebo je celý prostor otevřený? Ve vizualizacích i výkresech mi opět chybí detail, který umožní tyto věci načíst a posoudit. Zachování otevřené střední části schodiště s gotickými okny je působivé. Znovu mě napadají praktické připomínky. Nejasné je rozhraní mezi trvale přístupným a uzavíratelným prostorem, jeho provoz, sezónnost – to vše jsou důležité aspekty, které by měly být v práci osvětleny a nejsou.

Oceňuji výběr náročného tématu i úvodní myšlenku a nastolený směr práce, kdy autorka deklaruje úctu k existujícím stavbám a krajině. Zapojení objektu filtrační stanice i vily Pfaffenhof do příběhu památníku je dobrým krokem a je správné, že ego architekta zde ustupuje do pozadí. Někdy je lepší vstupovat do stávající situace opatrně nebo nedělat nic. O to těžší je pak ve studentské práci tyto jemné zásahy "prodat". Naopak nová budova muzea dle mého názoru nevyužívá potenciál, který místo, krajina a zadání poskytovalo. Celou práci bohužel sráží způsob prezentace, který víc než kvalitní grafickou zkratku připomíná práci na půl cesty a nepůsobí přesvědčivě. Za velký deficit práce pak považuji chybějící náznak krajinářského řešení – byť autorka deklaruje případnou spolupráci s krajinářským architektem. To však není omluva pro chybějící nastínění kontextu okolní zeleně.

Navrhuji ohodnotit práci stupněm D.

V Praze 8.6.2023
Vojtěch Šedý